

SEPTEMBER 1965

JAARGANG 68, AFL. 9

NEDERLANDS TIJDSCHRIFT VOOR VELDBIOLOGIE
OPGERICHT DOOR E. HEIMANS, J. JASPERS Jr EN JAC. P. THIJSSE

Dr. A. J. M. Garjeanne ✦

J. HEIMANS.

Op 88-jarige leeftijd overleed te Groesbeek de nestor van onze medewerkers Dr. Garjeanne. Reeds in de eerste jaargang van De Levende Natuur, in de aflevering van mei 1896, schreef hij een korte mededeling over de galvorming op *Poa nemoralis* (Schaduwgras) door *Cecidomyia poae* en ook een ruilaanbod van zeldzame wilde planten.

Hij was toen beginnend student in de biologie te Utrecht en woonde in Amersfoort. Van die woonplaats uit maakte hij floristische speurtochten tot op grote afstand en vaak met verrassende resultaten, bv.: „*Pinguicula vulgaris* op de lage diluviale

zandgronden zeer talrijk bij Amersfoort-Barneveld, Arnhem...” (N.B. dat was in 1896!).

In aansluiting aan de artikelen over mossen van de redacteur J. Jaspers in de tweede jaargang debuteert Garjeanne op dit gebied met een geïllustreerde determineertabel voor inlandse mossen. Sedertdien is voor hem, naast de algemene floristiek, de bryologie levenslang een vooraanstaand studiedoel gebleven.

In 1901 verschijnt zijn Mosflora van Nederland, in 1906 gevolgd door de Handleiding tot het determineren van de Nederlandse Levermossen.

Hierdoor, en ook door talrijke excursies met studenten en liefhebbers, tijdschriftartikelen en voordrachten heeft Garjeanne een hernieuwde bloei van de mossenstudie in Nederland ingeluid, die later, direct vóór en na da tweede wereldoorlog verder zou culminereren in de N.J.N.-mossengroep (De Miranda, Margadant) en uiteindelijk in de Bryologische Werkgroep van de K.N.N.V. met tijdschrift *Buxbaumia*. Met zijn eindexamen H.B.S. kon Garjeanne in Nederland niet de universitaire examens afleggen, wel de onderwijsbevoegdheid behalen via het M.O.-examen, om daarna in Duitsland te promoveren, nl. aan de Universiteit te Erlangen op proefschrift „Die Strömung des Protoplasma in behäuteten Zellen,” februari 1901.

In het voorwoord dankt hij zeer nadrukkelijk Dr. H. W. Heinsius, zijn leraar op de Amersfoortse H.B.S., die hem als eerste de zin tot biologische waarnemingen in de natuur bijbracht.

Na een korte periode in Amsterdam, aan de 1e H.B.S. m. 5-j. C. en aan de kweekschool is Dr. Garjeanne gedurende 40 jaren biologieleraar geweest in Venlo, een tijdlang tevens in Roermond. Van zijn grondige botanische en algemeen-biologische exploratie van die streek in Noord- en Midden-Limburg getuigt een continue stroom van artikelen en mededelingen in *De Levende Natuur* en in het *Maandblad van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg*.

Na zijn pensionering woonde Garjeanne verscheidene jaren in 's Hertogenbosch en daarna in Groesbeek.

Uit de omstreken van deze beide woonplaatsen vond hij inspiratie en materiaal

voor een reeks van uitvoerige studies over telkens een bepaalde bijzondere figuur uit de plantenwereld, waarbij op een heel eigen manier de ontwikkeling en de structuur tot in minutieuze, ook microscopische details werd beschreven en afgebeeld. Voorbeelden, gekozen uit 10 na-oorlogse jaargangen van D.L.N. zijn: *Gratiola* (Genadekruid), *Sherardia*, *Microcala* (Draadgentiaantje), *Galinsoga*, *Inula* (*britannica*), *Teesdalia*, *Badhamia* (slijmzwam), Kleine leeuweklauw, Duitse brem, Zaagblad (*Serratula*).

De laatste twee artikelen zijn van speciale betekenis geworden omdat ze de aandacht hebben gevestigd op een heel bijzondere plek bij Groesbeek, waar de Duitse brem (*Genista germanica*) z'n enige groeiplaats in Nederland heeft en tegelijk het Zaagblad de rijkste van de heel weinige thans nog bestaande. Men zie D.L.N. jrg. 61, blz. 205; jrg. 62, blz. 8 en jrg. 66, blz. 265. Omdat op diezelfde plek ook nog een aantal andere zeldzame en voor de plantengeografie van Nederland belangrijke soorten bijeengroeien, is er alles aan gelegen deze groeiplaats voor de toekomst ongeschonden in stand te houden.

Daarmee kunnen we dan ook de herinnering trachten vast te houden aan Dr. Garjeanne, die ons door lering en voorbeeld heeft getoond, dat het nauwkeurig bestuderen van onze wilde planten, zelfs in de veel gesmade beschrijvende methode, mits met liefdevolle toewijding en kundigheid bedreven, kan worden tot een inspirerende werkzaamheid van reële waarde omdat het er toe bijdraagt, dat wij onze planten werkelijk leren kennen.